

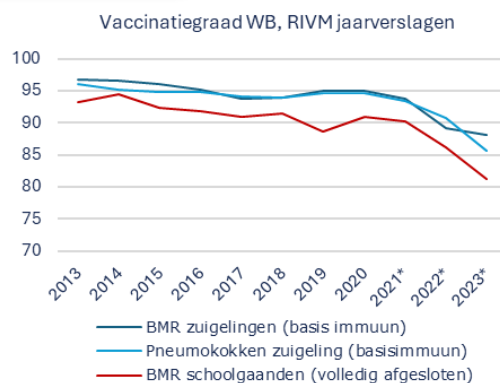
Inzicht in vaccinatiedeelname: clustering van groepen ouders die hun kinderen deels of niet laten vaccineren volgens het RVP

Stoopendaal M, Hanen L, Mioch D, Vanbrabant L, Langenberg M, Hautvast JLA, Raaijmakers L

Sinds 2014 is in Nederland een geleidelijke afname van de vaccinatiegraad waarneembaar, met een zorgwekkende daling sinds 2022. Hierdoor is groepsimmunitet niet meer vanzelfsprekend. Ook in regio West-Brabant zien we de afgelopen jaren een daling in de vaccinatiegraad, met grote verschillen tussen en binnen gemeenten. Hoewel er voorheen bepaalde groepen in beeld waren waar de (volledige) vaccinatiegraad traditioneel lager lag, zoals onder kinderen van ouders die niet in Nederland zijn geboren en onder reformatorische christenen, lijkt het vaccinatielandschap veranderd. Clusteranalyses op basis van data uit het Digitaal Dossier Jeugdgezondheidszorg (DDJGZ) en omgevingskenmerken (CBS) kunnen nieuw inzicht geven in welke ouders momenteel achterblijven in vaccinatiedeelname, zonder daarbij uit te gaan van traditionele groepsindelingen.

Het doel van deze studie was om meer inzicht te verkrijgen in kenmerken van groepen ouders die hun kind deels of niet laten vaccineren in GGD regio West-Brabant.

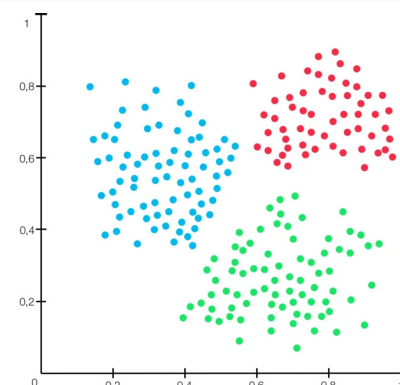
Methode

De studiepopulatie bestaat uit ouders en kinderen uit geboortecohorten 2020-2021 (zuigelingen) en 2012-2013 (schoolkinderen).

Er is gebruik gemaakt van vaccinatie- en persoonlijke data van deze kinderen uit het Digitaal Dossier Jeugdgezondheidszorg, openbare CBS-data op omgevingsniveau en data over de coronavaccinatie van hun ouders. Dit resulteerde in drie datasets:

1. Niet gevaccineerde zuigelingen (n=218)
2. Deels gevaccineerde zuigelingen (n=267)
3. Deels of niet gevaccineerde schoolgaanden (n=2.547)

Per groep is een clusteranalyse uitgevoerd, waarin data door een algoritme in verschillende clusters worden ingedeeld, op basis van de kernmerken van het kind, zijn of haar ouders, of de omgeving waar het kind in woont.

Resultaten

Er zijn 3 clusters gevonden binnen de niet gevaccineerde zuigelingen, 2 clusters binnen de deels gevaccineerde zuigelingen en 6 clusters binnen de deels- of niet gevaccineerde schoolgaanden. Deze zijn samenvattend in vier groepen ingedeeld:

1. Sociaaleconomisch kwetsbare groepen (ca. 30%)	2. Religieus gemotiveerden (ca. 3-5%)	3. Gemiddeld - relatief gunstige sociaaleconomische groep (ca. 30%)	4. Meest welgestelde groep (ca. 35%)
- Woonachtig in meest stedelijke gebieden en cultureel meest diverse omgeving - Omgeving met meer eenoudergezinnen en financieel kwetsbare inwoners	- 92% van de kinderen heeft NL'se herkomst - Grotere gezinnen en jongere moeders - Omgeving met meer laagopgeleide en gehuwde inwoners - Kinderen wonen in Biblebelt	- Woonachtig in matig tot sterk stedelijke gebieden: stadswijken tot grotere dorpen - Omgeving waar inkomen en opleiding erg gemiddeld is	- Uit meest welgestelde gebieden met weinig culturele diversiteit, hoge inkomens en gemiddelde opleiding - Weinig tot niet stedelijke gebieden en kleine groep in zeer sterk stedelijke buurten

Discussie & conclusie

Bij groep 1 kunnen wantrouwen in gezondheidsprofessionals, culturele barrières, beperkte gezondheidsvaardigheden, gebrekkige begripelijkheid en toegankelijkheid bijdragen aan het afzien van RVP vaccinaties. Effectieve interventies richten zich op een combinatie van het vergroten van vertrouwen, begrijpelijke communicatie, lokaal aanbieden van vaccinaties en lokale voorlichting.

Van groep 2 is bekend dat zij vaccinatieweigering vooral baseren op religieuze overtuigingen: ziekte en gezondheid worden gestuurd door God, en vaccinatie wordt beschouwd als een ingreep in de Goddelijke voorzienigheid. Interventies gericht om de vaccinatiegraad binnen deze groep hebben beperkt effect.

Groep 3 en 4 worden niet beschreven in de literatuur, waardoor onderliggende motieven en barrières met betrekking tot vaccinatie minder goed in beeld zijn. Mogelijk overlappen deze groepen deels met kritisch hoogopgeleiden of antroposofen, die sceptisch kunnen zijn tegenover instituties, de nadruk leggen op intuïtie en gezondheid als een natuurlijk proces, of gezondheidsinformatie soms liever via sociale media vergaren. Echter zijn groep 3 en 4 niet hetzelfde als kritisch hoogopgeleiden of antroposofen, waardoor onduidelijk is of de beweegredenen om niet te vaccineren vergelijkbaar zijn, of dat andere factoren een rol spelen.

Deze studie biedt vernieuwend inzicht in verschillende groepen ouders die afzien van RVP vaccinatie voor hun kind. De gevonden groep kinderen uit socio-economisch kwetsbare gebieden bevestigt reeds bekende inzichten en onderstreept het belang van interventies met focus op laagdrempeligheid, vertrouwen en heldere communicatie.

Tegelijkertijd benadrukken de resultaten de noodzaak om vervolgonderzoek te doen naar de beweegredenen achter de vaccinatiekeuzes van ouders uit gemiddeld tot relatief gunstige sociaaleconomische gebieden en de meest welgestelde gebieden, zodat mogelijk ook voor deze doelgroep gerichte interventies kunnen worden ontwikkeld welke ondersteunen bij het maken van goed geïnformeerde en weloverwogen keuzes.

Met dank aan betrokkenen bij het onderzoek: Sasha Pauli (JGZ GGD WB), Esther Lodder (IZB GGD WB), Hans Augustijn (Onderzoek GGD WB), Susan Hahne (RIVM). Dit onderzoek werd mede mogelijk gemaakt door financiële steun vanuit het programmabudget van de Regionale Ondersteuning van het RIVM Centrum Infectieziektebestrijding. Meer weten? Neem contact op via m.stoopendaal@ggdwb.nl